

บทที่ 2

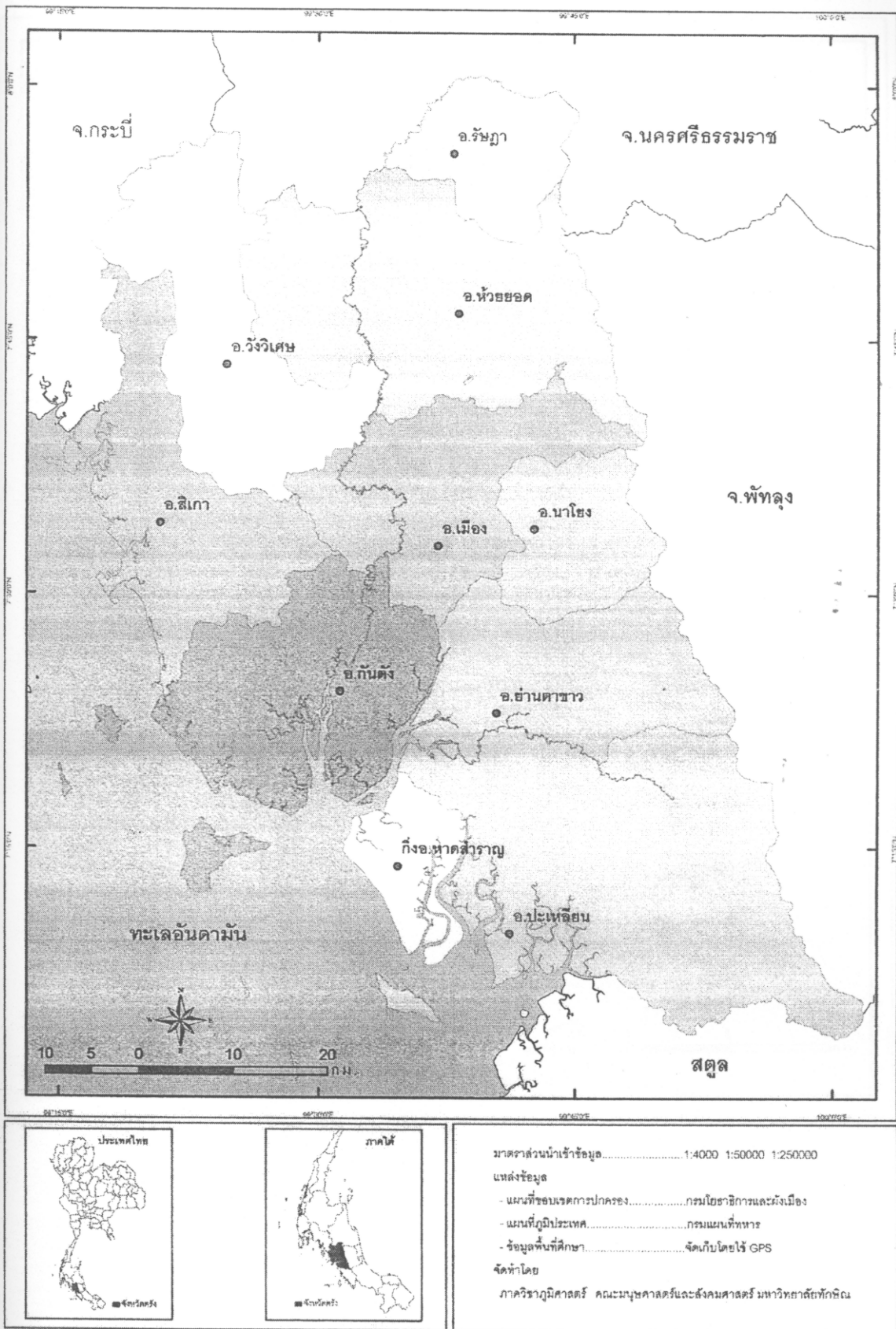
ข้อมูลทั่วไปและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลทั่วไป

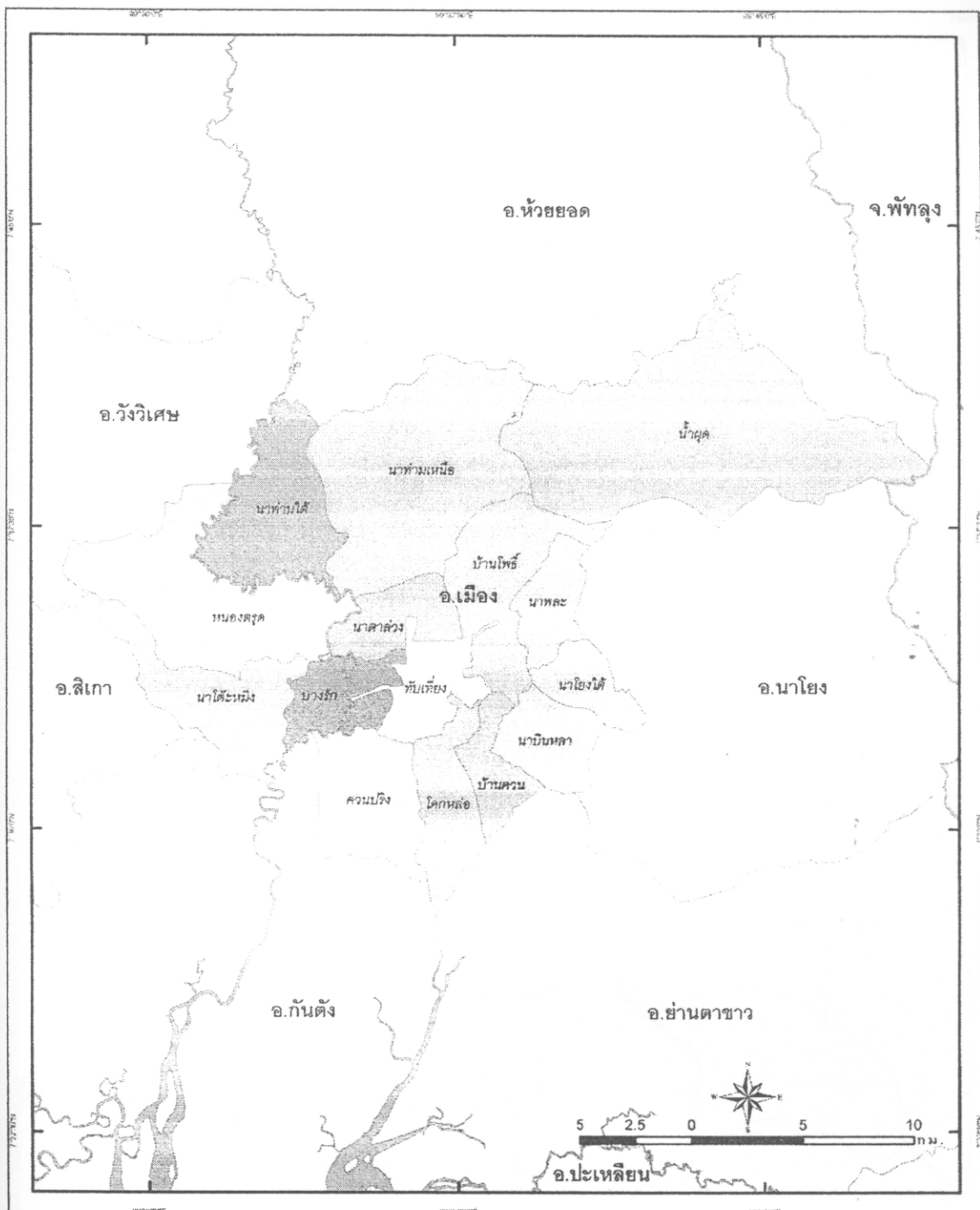
จากเอกสาร (ร่าง) แผนพัฒนาสามปีประจำปีงบประมาณ 2551-2553 ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง ประมวลได้ว่า ตำบลควนปริง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองตรัง ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 5 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 9,375 ไร่ หรือประมาณ 15 ตารางกิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือติดกับตำบลบางรัก อำเภอเมืองตรัง ทางทิศใต้ติดกับตำบลบางหมาก อำเภอกันตัง ทิศตะวันออกติดกับตำบลทับเที่ยง และตำบลโคกหล่อ อำเภอเมืองตรัง ทิศตะวันตกติดกับตำบลควนธานี อำเภอกันตัง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 หมู่บ้าน ได้แก่

- หมู่ 1 บ้านเกาะปริง
- หมู่ 2 บ้านโคกสะท้อน
- หมู่ 3 บ้านไซหนุน
- หมู่ 4 บ้านหลวนช้าง (ฝั่งตะวันตกของถนนสายตรัง – กันตัง)
- หมู่ 5 บ้านควนปริง
- หมู่ 6 บ้านควนปริง
- หมู่ 7 บ้านทุ่งหวัง
- หมู่ 8 บ้านนาป้อ (ฝั่งตะวันออกของถนนสายตรัง – กันตัง)
- หมู่ 9 บ้านกลาง

ประชากรและครัวเรือนในปี พ.ศ. 2550 ตามสถิติของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง จำแนกเป็นชาย 3,444 คน หญิง 3,948 คน จำนวนครัวเรือน 2,060 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ส่วนน้อยนับถือศาสนาพุทธ ประกอบอาชีพสำคัญได้แก่ การทำสวนยางพารา รับจ้าง ทำการเกษตรเป็นหลัก ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้จากโลหะ ในตำบลมีสถาบันการศึกษาประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา 2 แห่ง และมหาวิทยาลัย 1 แห่ง มีองค์กรทางศาสนาคือ วัด 2 แห่ง มัสยิด 5 แห่ง

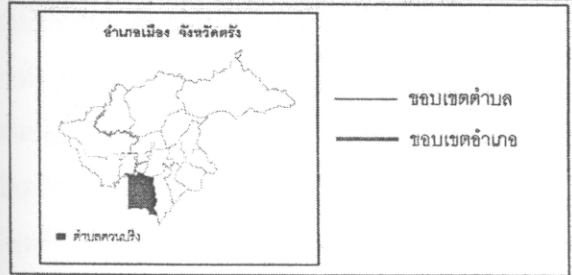
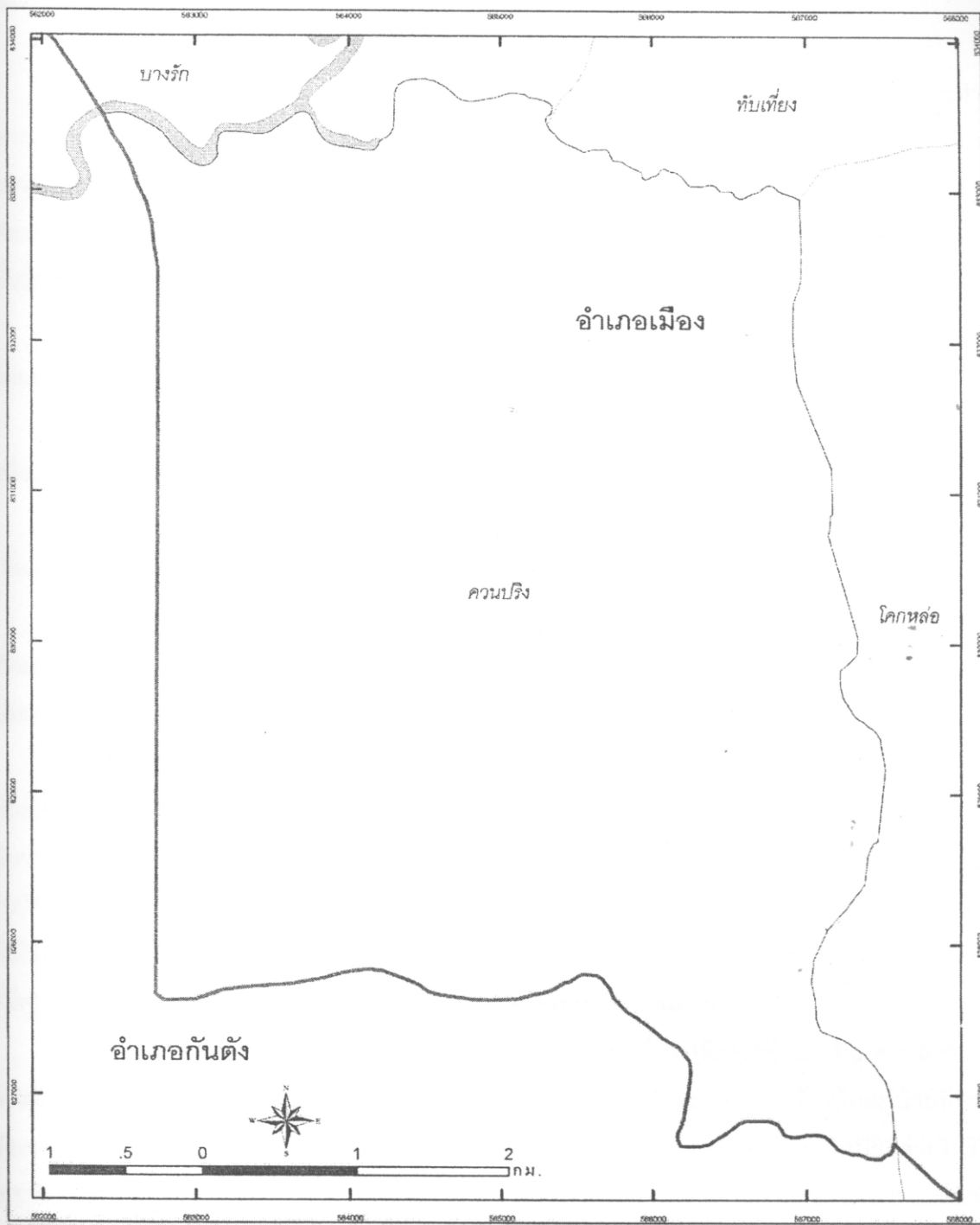

ภาพที่ 2-1 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองจังหวัดตรัง

ขนาดส่วนนำเข้าข้อมูล.....	1:4000 1:50000 1:250000
แหล่งข้อมูล	-แผนที่ขอบเขตการปกครอง.....กรมโยธาธิการและผังเมือง
	-แผนที่ภูมิประเทศ.....กรมแผนที่ทหาร
-ข้อมูลพื้นที่ศึกษา.....	จัดเก็บโดยใช้ GPS
จัดทำโดย	ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 2-2 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองอำเภอเมืองตรัง

มาตรฐานนำเข้าข้อมูล.....1:4000 1:50000 1:250000
 แหล่งข้อมูล
 - แผนที่ขอบเขตการปกครอง.....กรมโยธาธิการและผังเมือง
 - แผนที่ภูมิประเทศ.....กรมแผนที่ทหาร
 - ข้อมูลพื้นที่ศึกษา.....จัดเก็บโดยใช้ GPS
 จัดทำโดย
 ภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ภาพที่ 2-3 แผนที่แสดงขอบเขตการปกครองตำบลควนปริง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับมิดพรำ

สุชาติ เย็นวิเศษ (2547, 1, 2, 65) ได้ศึกษาเรื่องมิดน้ำน้อยและมีข้อค้นพบสำคัญว่า ชุมชนบ้านท่าจีน ตำบลน้ำน้อย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาเป็นแหล่งมิดพรำ ขวาน และมิดแบบต่างๆ ที่มีคุณสมบัติและเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาเป็นเวลานานหลายชั่วอายุคน ขณะนี้มีผู้ประกอบการเหลือเพียง 3 ราย ทั้งที่ความต้องการสินค้ายังมีปริมาณสูง และมีปัญหากระบวนการสืบทอด มีแนวโน้มว่าจะขาดผู้สืบทอดในรุ่นปัจจุบัน ทั้งนี้ด้วยขาดปัจจัยสำคัญ ได้แก่

1. ผู้ประกอบการไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการ จึงผลิตสินค้าตามความต้องการของตน คือ วันไหนอยากทำก็ทำ วันไหนอยากหยุดก็หยุด ไม่มีการวางแผนการผลิตสินค้า
2. ขาดการพัฒนาวิธีการผลิต ตลอดจนจรรยาบรรณของผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาดและพร้อมใช้งานอย่างต่อเนื่อง
3. ไม่มีความรู้ด้านการเงิน การบัญชี จึงไม่สามารถคำนวณต้นทุนการผลิตและวางแผนขยายการผลิตเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้ถูกลง ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมได้
4. ผู้ประกอบการตีเหล็กและชาวบ้านในชุมชนน้ำน้อย มองว่าอาชีพตีเหล็กเป็นอาชีพที่ต้องใช้แรงงานเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ เป็นอาชีพของผู้ที่ไม่มีการศึกษา จึงนิยมส่งลูกหลานเรียนหนังสือในระดับสูง และไปประกอบอาชีพอื่นที่สบาย และเบาแรงกว่าแทน

ผู้วิจัยได้นำกลุ่มผู้ผลิตมิดน้ำน้อย และกลุ่มเยาวชนไปดูงานของผู้ผลิตมิดที่ตำบลนาบ่อ จังหวัดตรัง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ผลิตที่มีศักยภาพสูง มีผลผลิตต่อวันสูงมาก แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด ประกอบกับการได้ทดลองใช้เครื่องตีมิดต้นแบบ และเตาเหล็กที่ประยุกต์สร้างขึ้นใหม่ มีผลทำให้กลุ่มเยาวชนและช่างตีมิดรุ่นปัจจุบันต่างมีความกระตือรือร้น และหันกลับไปให้ความสนใจในอาชีพนี้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีที่เป็นแนวทางในการอนุรักษ์และสืบทอดเทคโนโลยีพื้นบ้าน เกียรติภูมิของบ้านนาบ่อในฐานะแหล่งผลิตมิดพรำที่มีคุณภาพและชื่อเสียง (อ้างจากวิทยานิพนธ์ของผอบ ชนะวรรณโณ 2546, 5-7)

สุพัตรา ปรีดาศักดิ์ และวรรณภา แก้วพรหม (2539, 1,5) กล่าวถึงการตีเหล็กบ้านนาบ่อ ตำบลควนปริง อำเภอเมือง จังหวัดตรัง สรุปได้ว่า ... เป็นถิ่นตีเหล็กอันลือชื่อของจังหวัดตรัง บ้านนาบ่อเป็นหมู่บ้านที่รักษาวัฒนธรรมไว้เป็นอย่างดี เนื่องจากได้รับอิทธิพลทางสังคมเมืองค่อนข้างน้อย จึงทำให้มีวิถีดำเนินชีวิตเฉพาะตัว ณ หมู่บ้านนาบ่อแห่งนี้ เป็นถิ่นกำเนิดของช่างฝีมือทางด้านการตีเหล็กในนาม "มิดนาบ่อ" ... ในอดีตการตีเหล็กของชาวบ้านในหมู่บ้านนาบ่อ บ้านแต่ละหลังจะมีโรงตีเหล็กเป็นของตัวเอง ชาวบ้านอาศัยรายได้จากการตีเหล็กเลี้ยงครอบครัวไปวันหนึ่งๆ ไม่มีเงินเหลือเก็บสะสม การตีเหล็กในอดีตมีความยากลำบากมาก กว่าที่จะผลิตมิดพรำออกมาสักเล่มต้องเสียเวลามาก การคมนาคมก็ไม่สะดวกสบาย เมื่อผลิตมิดพรำได้แล้วต้องแบกหามมิดพรำบุกป่าฝ่าดง เป็นระยะทางหลายกิโลเมตร เพื่อนำไปขายในเมืองทำให้เสียเวลามาก วันไหนโชคดีก็ขายมิดพรำได้หมด แต่บางวันโชคร้ายเจอกับพ่อค้าที่คอยกดราคาด้วยจำเป็นที่จะต้องนำเงินไปเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของสมาชิกในครอบครัว แม้ว่าขายมิดพรำไปแล้วจะต้องขาดทุน ช่างตีเหล็กก็จำใจขายมิดพรำไป

...หมู่บ้านนาป้อเป็นถิ่นกำเนิดของช่างฝีมือทางด้านการตีเหล็กในนามของ "มีดพร้านาป้อ" การตีเหล็กที่หมู่บ้านนาป้อมีมานานประมาณ 200 ปี จากการที่ชาวอินเดีย ซึ่งอพยพเข้ามาและได้นำช่างตีเหล็กติดตัวมาด้วย ในระยะแรกๆ มีการตีเหล็กอย่างไม่จริงจังนัก แต่ต่อมาผู้ใหญ่นั่น เอ็มเอ็ม ซึ่งเป็นลูกหลานชาวอินเดีย ได้ชักชวนชาวบ้านมารวมกลุ่มกันตีเหล็ก และได้ออกไปติดต่อหาตลาดจำหน่ายด้วยตนเอง จะมีบ้างบางครั้งที่ มีดพร้าจากที่อื่นเข้ามาทำให้มีดพร้านาป้อซบเซาไป แต่มีดพร้านาป้อก็สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ประเวช ชิตจันทร์ ประธานกลุ่มเครือข่ายมีดพร้านาป้อ ได้กล่าวถึงการตีเหล็กบ้านนาป้อสรุปได้ว่า ในอดีตเมืองท่าอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เป็นจุดค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญระหว่างอินเดีย จีน ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย และประกอบกับประเทศไทยได้ให้มีการค้าขายอย่างเสรี จึงทำให้อินเดียบางส่วนที่ ได้เข้ามาค้าขายบริเวณเมืองท่าอำเภอกันตัง จังหวัดตรัง และขึ้นมาที่คลองเมืองเพื่อตั้งถิ่นฐานทำมาหากิน บริเวณหมู่บ้านนาป้อ ซึ่งมีชาวบ้านอาศัยอยู่ก่อนแล้วแต่มีไม่กี่ครัวเรือน และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวอินเดีย เหล่านี้ตกลงตั้งถิ่นฐานที่บ้านนาป้อ เพราะชาวบ้านในหมู่บ้านนาป้อ ตำบลควนปริง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง นับถือศาสนาอิสลามเหมือนพวกตน ชาวอินเดียได้นำเอาอาชีพการตีเหล็กเข้ามาด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นอาชีพตีเหล็กของชาวบ้าน หลังจากนั้น ชาวอินเดียก็ได้เผยแพร่และถ่ายทอดแบบอย่างและศิลปะการตีเหล็กให้กับคนในท้องถิ่น จนเป็นอาชีพที่สามารถเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของชาวบ้านหมู่บ้านนาป้อ ตำบลควนปริง อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรังมาจนถึงปัจจุบันนี้

ผอบ ชนวรรณโณ (2546, 143, 158) ได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ช่างตีเหล็กและผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ของบ้านนาป้อสรุปได้ว่า การตีเหล็กของบ้านนาป้อมีการสืบทอดมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 200 ปี จนไม่สามารถประมาณได้แน่ชัดว่าเริ่มมีการตีเหล็กในช่วงไหน แต่การตีเหล็กก็มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตายเป็น และการสืบทอดกันมาเรื่อยๆ ในปัจจุบันหาผู้สืบทอดได้ยาก เพราะเยาวชนรุ่นหลัง และชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ได้มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ แต่หันไปประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น รับราชการ ทำงานบริษัท รับจ้างในโรงงาน เป็นต้น ในปัจจุบันผู้ประกอบการได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พยายามฟื้นฟูอาชีพการตีเหล็กให้รุ่งเรืองดังเช่นในอดีต นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ส่งเสริมให้เยาวชนรุ่นหลังได้สนใจที่จะศึกษาถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ โดยการมาศึกษาดูงานการตีเหล็กยังสถานประกอบการที่บ้านนาป้อแห่งนี้ และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- (1) ควรบรรจุเรื่องวัฒนธรรมการตีเหล็กบ้านนาป้อไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นและหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน
- (2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรให้การส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการตีเหล็กในลักษณะการพัฒนาและอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง
- (3) หน่วยงานของรัฐควรมีการสนับสนุนในด้านเงินทุนแก่ผู้ประกอบการและการเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชน เกี่ยวกับวัฒนธรรมการตีเหล็กให้มากขึ้น

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (2538, 52) ได้ให้ข้อมูลไว้ว่า นาป้อเป็นแหล่งอารยธรรมของสังคมเกษตรกรรมที่มีชื่อเสียงโดดเด่น ในด้านการผลิตเทคโนโลยีด้านการเกษตร จากเหล็กเป็นเครื่องเหล็กรูปพรรณและมีดพัว ซึ่งมีชื่อเสียงขจรไกลไปยังจังหวัดใกล้เคียง ดังสำนวนโวหารกระเซ้ากันว่า “เอาลูกสาวใส่เชี่ยนเพียรป้อยอทำเป็นแขก” “นาป้อยอพัวชาย”

สถาพร ศรีสังข์ (2542, 6021) ได้อธิบายถึง มีดอ้ายงอ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดหนึ่งของบ้านนาป้อ ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 12 ไว้ว่า มีดอ้ายงอ มีดงอ อ้ายงอ พัวหังงอ ก็ว่าเป็นมีดชนิดหนึ่งคนภาคใต้ทั่วไปออกเสียงเป็น “อ้ายฮอ” นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางในเขตจังหวัดตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช สตูล และจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะพิเศษของมีดพัวชนิดนี้คือ ที่หัวหรือปลายสุดงอโค้งลงเป็นจะงอยไม่เหมือนอีกชนิดที่ชาวใต้ โดยเฉพาะจังหวัดตรัง พัทลุง เรียกว่า “อ้ายลีมงอ” คำเรียก “อ้ายงอ” และ “อ้ายลีมงอ” นั้นมาจากลักษณะพิเศษที่หัวของมีดพัวทั้ง 2 นั้นเอง

อ้ายงอเป็นที่นิยมใช้ของคนภาคใต้มาแต่อดีต เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมัยดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มหามงกุฎราชกุมาร เสด็จประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้เมื่อ ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452) กล่าวถึงมีดพัวชนิดนี้ไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่องจดหมายเหตุประพาสหัวเมืองปักษ์ใต้ ร.ศ. 128 ตอนหนึ่งว่า

“ได้เสด็จโดยขบวนรถม้าไปทอดพระเนตรตลาดนัด (หมายถึง ตลาดนัดจังหวัดตรัง สมัยตั้งเมืองที่อำเภอ กันตัง (อ้างถึง สถาพร ศรีสังข์ (2542)) ตลาดนัดนี้มีนัดต่อกัน 3 วันต่อครั้ง คือนัดวันหนึ่งวันสองวัน มีของขายต่างๆ ทั้งของสดและของแห้ง ซื้อได้ทั้งลูกและไก่ ปลาและผลไม้ มีมีดและผ้าอีกด้วย ก็อยู่ข้างจะสนุกพอใช้มีดเมืองนี้มีชนิดหนึ่งเรียกว่า “อ้ายฮอ” เพราะหัวงอ รูปร่างก็เหมือนพัวด้ามยาวๆ น้อย ยังมีอีกชนิดหนึ่งที่หน้าตาเหมือน “อ้ายฮอ” แต่หัวไม่งอ จึงเรียกว่า “ลีมฮอ” “ฮ” กับ “ง” ชาวเมืองนี้มักพูดปนๆ กัน เพราะฉะนั้นคำว่า “งอ” จึงเป็น “ฮอ” ไป ที่จริงชื่อที่ตั้งเรียกมีดทั้งสองอย่างนี้เหมาะสม เพราะฉะนั้น พอได้ยินแล้วไม่ลืมได้ง่ายๆ”

จากพระราชนิพนธ์แสดงว่า “อ้ายงอ” มีใช้กันในจังหวัดตรังมานานแล้ว ปัจจุบันผู้ขายชนบทภาคใต้ทั่วไปก็ยังนิยมใช้มีดพัวชนิดนี้กันอยู่ ออกจากบ้านจะไปนา ไปเลี้ยงวัว หรือไปธุระที่ไหนในหมู่บ้านก็มักจะเอาติดตัวไปด้วย ทั้งนี้คงเป็นด้วยเหตุที่ว่าเวลาพบอะไรที่ต้องตัดฟันหรือต้องใช้ของมีคม ก็สามารถใช้ได้เลย และอีกประการสามารถใช้เป็นอาวุธป้องกันตัวได้ด้วย อ้ายงอที่นิยมทั่วไปมักจะตีขึ้นจากเหล็กเหนียวชนิดโดยช่างฝีมือท้องถิ่น

พรทิพย์ จันทร์แก้ว และคณะ (2548, 2) นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เขตการศึกษาตรัง ได้รวบรวมข้อมูลประเภทของมีดพัวนาป้อ ไว้ว่า

- (1) มีดพัวหัวแหลม ส่งขายในจังหวัดยะลา และประเทศมาเลเซีย ใช้ตราเบตง
 - (2) มีดพัวหัวแหลม ส่งขายในจังหวัดกระบี่ ใช้ตราจระเข้
 - (3) มีดพัวหัวตัด ส่งขายในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดพัทลุง ใช้ตรา 5 ดาว และตรา 22
 - (4) มีดพัวหัวแหลม ส่งขายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดชุมพร ใช้ตรา 007
 - (5) มีดพัวภูเก็ท ส่งขายในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา จังหวัดระนอง ให้ตราหน่อไม้และตราน้ำเต้า
- ขนาดของมีดพัวที่ผลิตออกมามีหลายขนาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัวชนและการชนวัว

อาคม เดชทองคำ (2543, 139-147, 170-178) ได้เสนอแง่มุมเกี่ยวกับวัวชนไว้หลายประการ ดังนี้

(1) ความเชื่อไสยศาสตร์ และภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับการคัดเลือกวัวที่มีลักษณะเด่นด้านต่างๆ โดยมีความเชื่อและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการคิด

(2) การ “ปรนนิบัติ” วัว วัตรปฏิบัติของคนเลี้ยงวัวในรอบวัน

(3) หลักธรรมในสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องในเครือข่ายการเลี้ยงและการชนวัว

(4) ธุรกิจและภาวะการณ์มีงานทำในชุมชนอันสืบเนื่องจากวัวชน

(5) น่าจะได้ศึกษากิจกรรมวัวชนโดยเน้นหนักในแง่เศรษฐกิจว่ากิจกรรมดังกล่าวได้เกิดเงินทุนหมุนเวียนในตลาดจำนวนมากน้อยเท่าใดและอย่างไร และจะหาหนทางใดที่จะนำเอากิจกรรมนี้มาเสริมแนวทางในการพัฒนาและสร้างผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ภาคใต้สูงสุด

สมปราชญ์ อัมมะพันธุ์ (2548, 63-64) ให้ความเห็นไว้ว่า วัวชนเป็นกีฬาพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของชาวไทยภาคใต้ จนกลายเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาคใต้ที่สามารถจูงใจให้ชาวต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวและชมกีฬา “ชนวัว” หรือ “ชนโค”

การชนวัวในระยะแรกเป็นการนำวัวมาชนกันเล่น เพื่อความสนุกสนานในงานเทศกาลต่างๆ เช่น สารทเดือน 10 วันสงกรานต์ เป็นต้น แต่ต่อมานอกจากคนจะนำวัวมาชนกันเล่น เพื่อความสนุกสนานแล้ว ยังเกิดมีการเล่นพนันขึ้นต่อเกิดขึ้นด้วย ทางราชการจึงจำเป็นต้องเข้าไปควบคุมกีฬาพื้นเมืองประเภทนี้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ผู้ใดจะจัดให้มีการชนวัวจะต้องขออนุญาตจากทางราชการขอจัดตั้ง “สนามชนโค” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “บ่อนชนวัว” “บ่อนวัวชน” หรือ “บ่อนวัว” ซึ่งปกติแต่ละบ่อนจะได้รับอนุญาตให้ชนได้เดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น

จังหวัดในภาคใต้ที่ประชาชนนิยมกีฬาประเภทนี้กันมาก คือ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา ส่วนจังหวัดอื่นๆ ก็นิยมจัดให้มีกีฬาชนวัวกันบ้างเป็นครั้งคราว

วิเชียร ณ นคร (2542, 1895, 1871) ได้สะท้อนทัศนะของคนได้ต่อการชนวัว ในสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 4 ว่า กีฬาชนวัวหรือชนโค ไม่ได้เป็นกีฬาการต่อสู้ที่เป็นการทรมานสัตว์ เพราะวัวชนรู้จักแพ้ชนะอันเป็นธรรมชาติของสัตว์โลกที่รู้จักเอาตัวรอด ไข่เหมือนการต่อสู้ระหว่างคนกับวัว อย่างเช่นในบางประเทศ แต่เมื่อกีฬาชนวัวมีการพนันแทรกปนเข้ามาจนเกินไป ก็อาจทำให้เกิดความวิบัติต่างๆ ขึ้นได้ เช่น ทำให้เกิดความเดือนร้อนต่อเศรษฐกิจของครอบครัว แล้วจะขยายวงกว้างออกไปจนถึงสังคม เป็นต้น แต่ถ้าหากไม่มมกยกับการพนันขึ้นต่อเสียจนเกินไป คือ รู้จักดู รู้จักเล่น พอหอมปากหอมคอ เพื่อเป็นการบันเทิงใจในบางครั้งบางคราวก็อาจจะเป็นการพักผ่อนหย่อนใจได้อย่างหนึ่งเช่นกัน

การชนวัว มักจัดให้มีขึ้นในเทศกาลต่างๆ เช่น งานสารทเดือน 10 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หรืองานเฉลิมพระชนมพรรษา (งานฉลองรัฐธรรมนูญเดิม) ที่จังหวัดตรัง เป็นต้น ในช่วงปกติจะชนได้เดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น โดยกำหนดให้ชนได้ในวันเสาร์หรืออาทิตย์

การชนวิวในจังหวัดภาคใต้นั้น ส่วนมากจะไม่จัดให้ตรงกัน คือ หมุนเวียนกันชนในจังหวัดหรืออำเภอ หรืออำเภอที่ใกล้ๆ กัน เช่น บ่อนหนึ่งชนวันเสาร์ อีกบ่อนหนึ่งชนวันอาทิตย์ หรืออาจจะจัดให้ชนกันแห่งละ สัปดาห์ของเดือนหนึ่งๆ ก็มี ทั้งนี้เพื่อให้ นักเลงชนวัวได้มีโอกาสได้เล่นพนันกันอย่างทั่วถึง อันเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ นักเลงชนวัวในจังหวัดภาคใต้ได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นส่วนมาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดตรัง

ปาริฉัตร ชวชนานนท์ (2547, 22, 23, 28) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวใน จังหวัดตรัง โดยการสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 400 คน พบว่า

- 1) วัตถุประสงค์ที่เป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกมาเที่ยวที่จังหวัดตรัง คือ เพื่อพักผ่อน ร้อยละ 58.3 และเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ร้อยละ 29.0 เพื่อสนุกสนานรื่นเริง ร้อยละ 8.3 เพื่อเหตุผลอื่นๆ เช่น การทำงาน ร้อยละ 3.4 และเพื่อพักผ่อน ร้อยละ 1.0
- 2) สถานที่ที่นักท่องเที่ยวอยากไปมากที่สุด คือ ทะเล ร้อยละ 79.0 น้ำตก ร้อยละ 16.5 ภูเขา ร้อยละ 4.0 ป่า ร้อยละ 0.5 และไม่พบว่ามีสถานที่เที่ยวอื่นๆ อีกที่นักท่องเที่ยวอยากไป
- 3) แรงจูงใจด้านวัฒนธรรม เทศกาลที่นักท่องเที่ยวในจังหวัดตรังสนใจส่วนใหญ่ คือ งานวิวาทิได้ สมุทร ร้อยละ 33.1 รองลงมา คือ เทศกาลกินเจ ร้อยละ 25.8 เทศกาลหมูย่าง ร้อยละ 25.6 เทศกาลขนมเค้ก ร้อยละ 13.2 และเทศกาลอื่นๆ
- 4) กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวทำเมื่อมาจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่คือน้ำ ร้อยละ 37.9 รองลงมา คือ เล่นน้ำ ทะเล ร้อยละ 37.5 เล่นน้ำตก ร้อยละ 14.5 เดินป่า ร้อยละ 4.6 ปีนเขา ร้อยละ 3.1 และอื่นๆ ส่วนงานเทศกาล ชมทัศนียภาพ ร้อยละ 2.4

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ท่องเที่ยวในจังหวัดตรังในเทศกาลต่างๆ ดังนี้

ทัวร์ประเพณี ... วิถีตรัง (2550)

หอการค้าจังหวัดตรังจัดทัวร์ "ประเพณี ... วิถีตรัง" อย่างต่อเนื่อง ทุกวันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์ ระหว่าง เดือน สิงหาคม-ตุลาคม โดยนักท่องเที่ยวจะพบกับการจำลองวิถีชีวิต มุมมองของชาวตรังที่น่าสนใจ วัฒนธรรมการกิน สัมผัสวิถีชีวิตของชาวใต้ ชมการกรีดยางพารา ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนตรังในยามเช้า เยี่ยมชมการทำขนมเค้กสูตรดั้งเดิม นมัสการเจ้าแม่กวนอิมหยก นมัสการเจ้าพ่อหมื่นราม และศาลเจ้ากั๋วอ่องเอี้ย ลิ้มรสกับแกงใต้รสเด็ด ต้มชัม โภะปี ทั้งในยามค่ำคืนและหมูย่างในยามเช้า ซึ่งจะช่วยให้ทุกเรื่องกลายเป็นเรื่องหมู..หมู ก่อนเริ่มทำกิจกรรมใดๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยวยังสามารถสัมผัสความงามของหินงอก หินย้อย และลอดถ้ำได้ที่ ถ้ำเล - เขากอบ ซึ่งเป็นอีกสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่งที่มีชื่อเสียงที่นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสกับความมหัศจรรย์ ที่ธรรมชาติได้สรรสร้างมาให้มนุษย์ได้ชื่นชมอย่างรื่นรมย์

งานเทศกาลหมุย่าง (2550)

ด้วยกิตติศัพท์เลื่องลือของเมืองตรังที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่ง "คนช่างกิน" เมืองตรังจึงมีหมุย่างดำรับพิเศษ หนึ่งกรอบ เนื้อนุ่ม จากการหมักด้วยเครื่องปรุงสูตรเฉพาะแล้วย่างทั้งตัว ซึ่งนอกจากรสชาติและความอร่อยแล้ว ตรังยังถือเป็นเมนูอาหารเช้าประกอบด้วยกาแฟสูตรพิเศษของชาวตรังที่เรียกว่า "โกปี้ข้า" อันหมายถึงกาแฟผสมชาในสัดส่วนที่พอเหมาะ ทำให้ได้กาแฟมือเช้ารสชาติอร่อยและแปลกถิ่น ถือเป็นอาหารเช้าที่ได้รับการขนานนามว่า "อาหารเช้าเมืองตรัง" งานเทศกาลหมุย่าง กำหนดจัดอยู่ในสัปดาห์แรกของเดือนกันยายนของทุกปี

วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ที่น่าสนใจ ของจังหวัดตรัง ได้แก่

- งานมหกรรมอาหารดี ศรีตรังบาน
- งานวิวาทิไต้สมุทร
- ลิเกป่า
- หนึ่งตะลุง
- มโนราห์ หรือโนรา
- งานประเพณีไหว้พระจันทร์
- งานเทศกาลหอยตะเภา
- งานเทศกาลกินเจ
- งานเทศกาลหมุย่าง

สำนักงานการท่องเที่ยวภาคใต้ เขต 2 (2550) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า เมืองตรังนอกจากได้สมญาว่า เมืองคนใจกว้าง ยังเป็นเมืองคนช่างกินอีกด้วย ชาวตรังให้ความสำคัญกับการกิน ถึงกับจัดเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลขนมเค้ก เทศกาลหมุย่าง เทศกาลกินเจ ทุกเทศกาลล้วนส่งผลมาจากวัฒนธรรมการกินของชาวตรังที่สืบทอดและมีเรื่องเล่าต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548, 13) ให้กรอบแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ได้แก่ 1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) 2. การท่องเที่ยวงานประเพณีและศิลปวัฒนธรรม (Traditional and Art Tourism) 3. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism or Village Tourism) 4. การท่องเที่ยวเชิงกีฬาและบันเทิง (Sport and Entertainment Tourism) 5. การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทางวัฒนธรรม (Cultural Health Tourism)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (2551) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งๆ ที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย

ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมอง ความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้

Pierre Bourdieu ได้ให้คำสรุปไว้ว่า ทุนวัฒนธรรม ก็คือ ตัว “วัฒนธรรม” ที่มีอยู่เดิมของสังคมนั้นๆ ที่สั่งสมสืบทอดกันมา ซึ่งปรากฏเป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งตามที่กล่าวมาข้างต้น โดยอาจจะเป็นนามธรรมอย่างประเพณี ความเชื่อ หรือเป็นรูปธรรมอย่างวัดวาอาราม โบราณสถาน หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่น เช่น ผ้า เครื่องปั้นดินเผาและอาหาร เป็นต้น ซึ่งสิ่งที่กล่าวมานี้ยังเป็นสิ่งที่สังคมนั้นๆ เห็นคุณค่า ยังเป็นที่ต้องการ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้ออกเงยขึ้นมาได้ (media thai news, 2549)

David Throsby ได้นิยามความหมาย ต้นทุนทางวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง ทรัพย์สินทางปัญญาที่สั่งสมมาในอดีต มีคุณค่าต่อมนุษย์และความต้องการของสังคม นอกเหนือจากการให้คุณค่าทางเศรษฐกิจ (media thai news, 2549)

เว็บไซต์ วัดพระพุทธฉาย (2551) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ประการหนึ่ง คือ การบริการและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ดูแลบริการสาธารณะทุกด้านรวมทั้งระบบการจัดเก็บหรือทำลายขยะ การบำบัดน้ำเสีย การจัดเก็บผลประโยชน์ การจัดทำของที่ระลึกชุมชน การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น อาสาสมัครประจำท้องถิ่น ที่พักอาศัยของนักท่องเที่ยว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

อุทัย ดุลยเกษม (2545, 186) ได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา : แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาว่า ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่นน่าจะเป็นการทำให้ท้องถิ่นหรือชุมชนมีความมั่นคงและยั่งยืน (security and sustainability) เป็นหลัก นั่นคือ เป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่นท้องถิ่นหรือชุมชนจะมั่นคงและยั่งยืนได้จะต้องมีทุน (community capital) ในท้องถิ่นหรือชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องชัดเจนว่าเป็นชุมชนอะไร ชุมชนไหนในทุกชุมชนจะมีทุนของมันอยู่ หรือที่เรียกว่า สินทรัพย์ของชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาท้องถิ่น ถ้าเราไม่รู้ว่าท้องถิ่นมีทุนอะไรอยู่บ้าง ถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ผิด เราต้องรู้ว่าทุนของท้องถิ่นที่เราจะไปพัฒนาเป็นอย่างไร ทุนของชุมชนแบ่งออกหยาบๆ ได้ 4 ประเภท และล้วนสำคัญทุกประเภท

1. ทุนระบบนิเวศ (ecological capital)
2. ทุนสังคมและวัฒนธรรม (social and culture capital)
3. ทุนสติปัญญา (wisdom capital)
4. ทุนเงินตรา (financial capital)

องค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง (2549, 15) ได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนา 3 ปี ประจำปีงบประมาณ 2551-2553 ไว้ดังนี้

1) วิสัยทัศน์

"เป็นชุมชนเมืองที่มีระเบียบ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เศรษฐกิจดี การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพ สืบสานประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น"

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการชุมชนท้องถิ่น 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านคุณภาพชีวิตและสังคม มีแนวทางการพัฒนา คือ

- ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและนันทนาการ
- ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน
- พัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน
- พัฒนาศักยภาพบุคลากร
- ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลการวิจัย การใช้ข้อมูลประชาสัมพันธ์
- ส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทุกระดับ
- เพิ่มช่องทางในการรับรู้ข่าวสารให้แก่ประชาชน

2.2 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีแนวทางการพัฒนา คือ

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ส่งเสริมระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- พัฒนาการบริหารจัดการของหน่วยงาน

2.3 ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีแนวทางการพัฒนา คือ

- สร้างจิตสำนึกและตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- บำบัดและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- เพิ่มศักยภาพการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.4 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางการพัฒนา คือ

- ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลควนปริง (2549, 9) ได้ประเมินและสรุปศักยภาพของชุมชนและพื้นที่ไว้ดังนี้

1. ตำบลควนปริง มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีป่าไม้สมบูรณ์ มีเนื้อที่เหมาะแก่การเพาะปลูก มีลำคลองไหลผ่านหลายสาย

2. ตำบลควนปริง มีพื้นที่ติดต่อกับเขตเทศบาลเมืองตรัง การขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงเป็นไปอย่างรวดเร็ว

3. ตำบลควนปริง มีสถานับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ทำให้เกิดหน่วยธุรกิจต่างๆ มากมาย